ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Шовот тумани

2024 йил 24 июль

Судъя: Б.И.Хайитбоев

Шовот туманлараро иктисодий суди раиси, судья Б.Хайитбоев раислигида, судья ёрдамчиси Р.Иркаевнинг котиблигида, Шовот туманлараро иктисодий суди биносида, очик суд мажлисида

Даъвогар: Кўшкўпир туман прокуратурасининг «RO'ZMAT MAXMUDJON» фермер хўжалиги манфаатида

Жавобгар: «WBM QO`SHKO`PIR CLASTER» МЧЖдан 24.01.2023 йилдаги №112-сонли шартномага асосан 67.660.637 сўм асосий қарз, 8.389.918 сўм пеня, 13.532.127 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича ишни жавобгар вакили Ш.Ражабов (ишончнома асосида) иштирокида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниқлади:

Кўшкўпир туман прокуратураси «RO'ZMAT MAXMUDJON» фермер хўжалиги манфаатида Шовот туманлараро иктисодий судига даъво аризаси билан мурожаат килиб жавобгар «WBM QO`SHKO`PIR CLASTER» МЧЖдан 24.01.2023 йилдаги №112-сонли шартномага асосан 67.660.637 сўм асосий қарз 8.389.918 сўм пеня, 13.532.127 сўм жарима ундиришни сўраган.

Суднинг ажрими билан ишга низонинг предметига нисбатан мустақил талаблар билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида Қушкупир тумани фермер, деҳқон хужаликлари ва томорқа ер эгалари Кенгаши ва Кушкупир туман қишлоқ хужалиги булими жалб қилинган.

Бугунги суд мажлисида даъвогар вакили иштирок этмади, даъво ариза юзасидан фикр билдирмади. Уларнинг суд мажлисининг ўтказилиш куни, жойи ва вакти ҳақида тегишли равишда хабардор қилинганлиги тўғрисида ишда тегишли хужжатлар мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддаси иккинчи қисмига кўра, иш мухокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган даъвогар суд мажлисига келмаса, даъвогарнинг ишни унинг йўклигида кўриш тўғрисидаги аризаси бўлган такдирда, низо унинг йўклигида хал қилиниши мумкин" деб белгиланган.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили мазкур қарздорлик тарафлар ўртасида муқаддам судгача ўзаро хисоб китоб қилинганлиги, иш шошмашошарлик асосида нотўғри хисоб китоблари сабабли судга даъво киритилганлиги, даъвони рад қилишни сўради.

Бугунги суд мажлисида учинчи шахс Кенгаш ва туман қишлоқ хўжалиги бўлими вакили иштирок этмади ва даъво ариза юзасидан фикр билдирмади. Уларнинг суд мажлисининг ўтказилиш куни, жойи ва вақти ҳақида тегишли равишда ҳабардор қилинганлиги тўғрисида ишда тегишли ҳужжатлар мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 128-моддасига кўра агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини

олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

Бундай холда, суд ишни ИПКнинг 128, 170-моддаларига асосан уларнинг иштирокисиз кўриб чикишни лозим деб хисоблайди.

Суд, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, ишда иштирок этувчи шахслар вакилларининг тушунтиришларини тинглаб, қуйидаги асосларга кўра, даъвогарнинг даъвосини рад қилишни, суд харажатларини манфаати кўзланган даъвогардан ундиришни лозим деб топади.

Иш хужжатлари ва суд мухокамасидан аникланишича, тарафлар ўртасида 24.01.2023 йилдаги №112-сонли шартномага асосан "Пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1-бандида "Хўжалик" (бу ўринда даъвогар) мазкур шартноманинг кўрсатилган микдордаги пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани "Тайёрловчи"га (бу ўринда жавобгарга) қайта ишлаш ёки сотиш учун етказиб бериш, "Тайёрловчи" эса ушбу маҳсулотни олдиндан молиялаштириш ҳамда келишилган муддатларда муайян нарх бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Шунингдек, «RO'ZMAT MAXMUDJON» фермер хўжалиги 2023 йил бизнесрежасига асосан 50.6 гектар майдондан 170 тонна пахта хом ашёсини етказиб бериш мажбуриятини олган ва пахта хом ашёси тўлик махсулот топширган.

Жавобгар томонидан шартнома бўйича зиммасига олган мажбуриятларини бажариш учун даъвогарга агротехник тадбирларини молиялаштириш учун маблағлар, минерал ўғит, ёқилғи мойлаш ва бошқа маҳсулотлар берилган ва хизматлар кўрсатилган.

Даъво аризада баён этилишича, етказиб берилган махсулот учун якуний хисоб-китоблар натижасида аникланган махсулот хаки шартномада белгиланган муддатларда тўланмаганлиги натижасида жавобгарнинг даъвогар олдида 2023 йил хосили учун 67.660.637 сўм кредиторлик қарздорлиги вужудга келган.

Мазкур қарздорликни тўлаб беришни сўраб, даъвогарнинг жавобгарга юборган огоҳлантириш хати жавобгар томонидан ижросиз ва жавобсиз қолдирилган.

Шундай кейин Прокуратура даъвогар манфаатида судга мазкур даъво талаблари билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддасига кўра, ҳар ким ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади) 234-моддасига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ФКда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФК 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конун хужжатлари талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Бироқ, судда аниқланган холатларга кўра Кўшкўпир туман прокуратурасининг даъво аризаси 31.01.2024 йилда расмийлаштирилган бўлсада ноъмалум сабабларга кўра судга 2024 йил 26 июн куни келиб тушган.

Жавобгар «WBM QO`SHKO`PIR CLASTER» МЧЖнинг 22.07.2024 йилдаги №285-сонли маълумотномасига кўра 67.660.637 сўм асосий қарздорлик 28.02.2024 йилда тўлик коплаб берилган ва тегишли хужжатлар банк томонидан тасдикланган.

Суд, юқоридагиларга асосан даъвогарнинг даъво талабини аосий қарздорлик қисмини қаноатлантиришни рад қилишни лозим топади.

Шунингдек, даъвогар ўзининг даъво талабида жавобгардан тўлов кечиктирилганлиги учун шартноманинг 5.4-бандига асосан 8.389.918 сўм пеня ва 13.532.127 сўм жарима ундириб беришни сўраган.

Бироқ, судда аниқланган холатларга кўра Кўшкўпир туман прокуратурасининг даъво аризаси 31.01.2024 йилда расмийлаштирилган бўлсада ноъмалум сабабларга кўра судга 2024 йил 26 июнь куни келиб тушган ва қарздорлик судгача бартарф қилинган.

Жавобгар «WBM QO`SHKO`PIR CLASTER» МЧЖнинг 22.07.2024 йилдаги №285-сонли маълумотномасига кўра 67.660.637 сўм асосий қарздорлик 28.02.2024 йилда тўлик коплаб берилган ва тегишли хужжатлар банк томонидан тасдикланган.

Бундай холатда, суд даъво талабининг пеня ва жарима ундириш кисмини каноатлантиришни рад этишни лозим деб топади

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Юқоридагиларга асосан, суд даъвогарнинг даъвосини рад қилишни, почта харажатини даъвогар зиммасида қолдиришни, суд харажатлари юзасидан давлат божини манфаати кўзланган шахсдан ундиришни лозим топади.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68, 118, 128, 166, 176-179, 180, 185-моддаларини қўллаб, суд

КАРОР КИЛДИ:

Даъвогарнинг даъво талабини қанотлантириш рад қилинсин.

«RO'ZMAT MAXMUDJON» фермер хўжалигидан Республика бюджетига 1.791.653,64 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори бир ой муддат ўтгач қонуний кучга кириши қайд қилинсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан шу суд орқали Хоразм вилоят суди иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига бир ойлик муддатда апелляция тартибида шикоят бериши, шунингдек биринчи инстанция судининг қонуний кучга кирган, апелляция тартибида кўрилмаган ҳал қилув қарори устидан олти ой ичида кассация шикояти беришга ҳақли.

Судья

Б.Хайитбоев